

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»
Факультет психології, комунікацій та перекладу
Кафедра авіаційної психології та управління людським фактором

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
навчальної дисципліни

«МЕТОДОЛОГІЯ ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ПСИХОЛОГІЇ»

Освітньо-професійна програма: «Психологія»

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність: С4 «Психологія»

	Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	КАІ НМК 12.10-01-2025
		Стор. 2 із 32	

Навчально-методичний комплекс розробила:
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри авіаційної психології
та управління людським фактором Дар'я Супрун Дар'я Супрун

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні
випускової кафедри освітньо-професійної програми «Психологія»,
спеціальності С4 «Психологія» – кафедри авіаційної психології та управління
людським фактором, протокол № 10 від 29.08.2025 р.

Гарант освітньо-професійної програми Лада ЯКОВИЦЬКА Лада ЯКОВИЦЬКА
В.о. завідувача кафедри Лада ЯКОВИЦЬКА Лада ЯКОВИЦЬКА

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні
науково-методично-редакційної ради факультету психології, комунікацій та
перекладу, протокол № 7 від «2» 09 2025 р.

Голова НМРР Анжеліка КОКАРСВА Анжеліка КОКАРСВА

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

	Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	КАІ НМК 12.10-01-2025
		Стор. 3 із 32	

Додаток Б
до п.п. 4.4

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Дисципліна Методологія прикладних досліджень у сфері психології
(назва дисципліни)

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
(шифр та назва)

Спеціальність С4 «Психологія»
(шифр та назва)

№	Складова комплексу	Позначення електронного файлу ¹⁾	Наявність	
			друкований вигляд ²⁾	електронний вигляд ³⁾
1	Навчальна програма	01_ПО_НП	-	-
2	Робоча програма (денна, заочна форма навчання)	02_ПО_РП		<i>Ел версія додається по завершенню НМК</i>
3	Положення про рейтингову систему оцінювання (денна, заочна форма навчання)	03_ПО_РСО_3		+
4	Конспект лекцій/курс лекцій	04_ПО_КЛ		+
5	Методичні рекомендації з виконання контрольних робіт для студентів заочної форми навчання	05_ПО_МР_КРз		+
6	Методичні рекомендації з самостійної роботи студентів з опанування навчального матеріалу	06_ПО_МР_СРС		+
7	Методичні рекомендації з підготовки студентів до практичних (семінарських) занять	07_ПО_МР_ПРз		+
8	Тести з дисципліни/практичні ситуаційні задачі	08_ПО_Т		+
9	Затверджені екзаменаційні білети	09_ПО_ЕБ		не передбачено

 ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»	Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	КАІ НМК 12.10-01-2025
		Стор. 4 із 32	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

	Максимальна кількість балів	
	Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
Вид навчальної роботи	1 семестр	1 семестр
	Модуль 1	Модуль 1
Виконання завдань на практичних заняттях	56.×3 = 15	56.×2 = 10
Виконання та захист домашнього завдання /контрольної домашньої роботи)	15	30
Виконання завдань експрес-контролю під час практичних занять	106.×2 = 20	10 б. x 2=20
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>30 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	30	-
Усього за модулем №1	80	60
Екзамен	20	40

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

Таблиця 4.2

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи в балах оцінкам за національною шкалою

Вичерпне розкриття питання на практичному занятті	Розробка та проведення тренінгового заняття	Виконання модульної контрольної роботи	Оцінка за національною шкалою
5	18-20	27-30	Відмінно
4	15-17	23-26	Добре
3	12-14	18-22	Задовільно
менше 3	менше 12	менше 18	Незадовільно

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної

	Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	КАІ НМК 12.10-01-2025
		Стор. 5 із 32	

навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Сума підсумкових модульних рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову модульну рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою (табл. 4.4).

Таблиця 4.4

Відповідність підсумкової семестрової модульної рейтингової оцінки в балах оцінкам за національною шкалою

Оцінка в балах Денна/Заочна	Оцінка за національною шкалою
72-80/54-60	Відмінно
60-71/45-53	Добре
48-59/36-44	Задовільно
менше 48/36	Незадовільно

Таблиця 4.5

Відповідність екзаменаційної рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою

Оцінка в балах Денна/Заочна	Оцінка за національною шкалою
18-20/36-40	Відмінно
15-17/30-35	Добре
12-14/24-29	Задовільно
менше 12/24	Незадовільно

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: 92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

 ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»	Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	КАІ НМК 12.10-01-2025
		Стор. 6 із 32	

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»
Факультет психології, комунікацій та перекладу
Кафедра авіаційної психології та управління людським фактором

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з дисципліни **«МЕТОДОЛОГІЯ ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
У СФЕРІ ПСИХОЛОГІЇ»**

за спеціальністю С4 «Психологія»

Укладач:
професор кафедри авіаційної психології та управління людським фактором
Дар'я СУПРУН

Конспект лекцій розглянутий та схвалений на
засіданні кафедри авіаційної психології та управління людським фактором

протокол № 10 від 29.08.2025 р.

В.о. завідувача кафедри

Лада ЯКОВИЦЬКА

 <small>ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»</small>	Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	КАІ НМК 12.10-01-2025
		Стор. 7 із 32	

Зразок оформлення лекції

План лекції

- 1.1. Теорія як складова наукового пізнання
- 1.2. Поняття теорії науки
- 1.3. Елементи теорії як системи: ідея, принцип, поняття, категорія, судження, умовивід
- 1.4. Суть методології психології

Зміст лекції

1.1. Теорія як складова наукового пізнання

Навчальним планом підготовки психолога освітнього ступеня «Магістр» передбачено вивчення дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології». Розробка змісту дисципліни, мотивування студентів щодо зацікавленого її вивчення передбачає розуміння її суті та місця у системі психологічних знань, навичок та вмінь, які вони здобувають у ЗВО.

Ключовим у змісті зазначеної дисципліни є поняття методології науки. Воно ж пов'язане з більш широкими поняттями наукового пізнання та теорії. Наукове пізнання, результатом якого є знання про навколишній світ і себе, здійснюється на емпіричному та теоретичному рівні. Емпіричне пізнання забезпечує відображення зовнішніх властивостей об'єкта, зовнішніх зв'язків і проявів, досяжних для живого споглядання. Емпіричним шляхом з'ясовується явище, а не його суть. Теоретичне пізнання відбувається при відображенні внутрішніх зв'язків і закономірностей об'єкта, його суті, що з'ясовуються шляхом раціонального опрацювання результатів емпіричного пізнання.

Так, результатом емпіричного пізнання є отримання емпіричного знання, що ґрунтується на чуттєвому досвіді. Результатом теоретичного пізнання є теоретичне знання, яке відображає досліджуваний об'єкт на рівні

його внутрішніх, суттєвих ознак і зв'язків, закономірностей становлення, розвитку та існування. Таким чином, структурною одиницею наукового пізнання є теоретичне пізнання, а компонентом отриманого наукового знання є теоретичне знання, або теорія.

1.2. Поняття теорії науки

Теорія розглядається як система поглядів, уявлень, ідей, спрямованих на пояснення явищ певної сфери оточуючого світу; як вища форма наукового знання, яка дає цілісне уявлення про закономірності та існуючі зв'язки певної сфери дійсності - об'єкта даної теорії.

Теорія характеризується певними ознаками:

1) структурованість за компонентами: початкова емпірична основа, що потребує теоретичного пояснення; базис - вихідна теоретична основа, що на даному етапі розвитку науки є істинним знанням і не викликає сумніву; логіка теорії – правила логічних висновків та доведень; внутрішні та зовнішні оцінки сфери застосування теорії; сукупність тверджень, що висувуються теорією як прогностичні та ті що підлягають перевірці;

2) створення за етапами: інформаційний пошук; визначення гіпотези; науковий пошук; упорядкування в систему отриманих результатів, введення більш глибоких принципів, законів та ін.;

3) системність, достовірне узагальнення фактів;

4) виконання функцій: синтетична (або узагальнююча), пояснювальна, практична, методологічна;

5) єднання взаємопов'язаних елементів - ідеї, принципу, поняття, категорії, судження, умовиводу.

1.3. Елементи теорії як системи: ідея, принцип, поняття, категорія, судження, умовивід

В основі теорії, її розробки лежить наукова ідея, або концепція - вихідна думка (як правило – одна) теорії, у якій відображено нове розуміння об'єктивної дійсності, нове пояснення явищ. Породжуючись на основі існуючих знань, вона дозволяє по-новому підійти до розуміння суті явища (проблеми), до можливостей його змін (розв'язання проблеми). Ідея органічно пов'язана з іншими елементами теорії. У теорії ідея об'єднує їх у цілісну систему. У ній міститься фундаментальна закономірність, на якій ґрунтується теорія.

Необхідним елементом теорії є **принцип** – основне висхідне положення теорії (вчення, науки, світогляду), через призму якого розглядається об'єкт пізнання. Принцип виступає як перше й найабстрактніше визначення ідеї як початкової форми систематизації знань. Принцип не вичерпує усього змісту ідеї. Якщо в основі теорії лежить як правило одна ідея, то принципів, які її відображають, може бути декілька.

Поняття як елемент теорії - форма відображення дійсності в мисленні, за допомогою якої розкривається суть предметів, явищ, процесів, узагальнюються їх суттєві ознаки та зв'язки. Похідним від поняття у системі елементів теорії є категорія - найбільш загальне та фундаментальне поняття, яке відображає суттєві, найзагальніші властивості та відношення явищ дійсності й пізнання.

Судження - це найбільш широка та універсальна форма подачі наукових знань про навколишню дійсність; це форма мислення, у якій у вигляді розповідного речення про об'єкт щось стверджується чи заперечується; це думка, яка об'єктивно є істинною чи хибною, тобто судження завжди має оціночний характер. Умовивід (висновок) – форма мислення, при якій з одного чи декількох суджень, що відображають зв'язки й відношення предметів, виводиться нове судження, що містить нове знання про ці предмети.

1.4. Суть методології психології

Найвищим рівнем теоретичного знання є методологія. На основі теоретичного аналізу праць (В.П. Зінченко, В.В. Рибалка, О.П. Хохліна та ін.) визначимо, що **методологія науки** – це вчення про спосіб пізнання та перетворення дійсності; це теоретичні основи наукового пізнання та практичної діяльності. Виходячи із зазначеного та точки зору В.В. Рибалки на трактування поняття, дамо більш повне його визначення.

Методологія, як вищий рівень теоретичного знання, є інструментарієм дослідника та практика, який визначає вихідні теоретичні основи, шляхи і методи побудови знань і процесу досягнення результату, в якості якого в науці виступають теорія, закон, закономірності, нові поняття, гіпотези і проблеми, а в практиці – позитивні зрушення у предметному світі та житті людини.

До методології відносять шляхи пізнання та перетворення дійсності різного рівня. Виокремлюються наступні рівні методології: філософська методологія; загально-наукова методологія; конкретно-наукова методологія; методико-технологічна методологія (рівень методики і техніки конкретного дослідження та практичної діяльності).

Філософська, або фундаментальна методологія, виконує роль загальної світоглядної основи при розв'язанні проблем науки та практики. Найбільш визнаною філософською методологічною основою вітчизняної психології залишається теорія діалектичного матеріалізму. Філософська методологія визначає постановку дослідницьких і практичних завдань, закладає найбільш суттєві світоглядні передумови для бачення проблеми, визначення завдань діяльності, добору методів і техніки досягнення результату, їх інтерпретації.

Загально-наукова методологія має міждисциплінарний характер, завдяки чому узагальнюються спільні риси наукової діяльності у різних галузях. До такої методології можна віднести концепцію ноосфери В.І.Вернадського,

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 10 із 27	

загальну теорію систем Л.фон Берталанфі, кібернетику, створену Н.Вінером та Дж.Нейманом та ін. Філософський та загально-науковий рівні методології визначають також психологічні напрямки чи школи у психології.

Конкретно-наукова методологія визначає теоретичні положення певної науки, відповідно до конкретного предмета її вивчення (психіки – у психології) та специфічних для неї пізнавальних завдань. На цьому рівні методології філософські і загальнонаукові принципи конкретизуються і перетворюються відповідно до науки і тієї реальності, яку вона вивчає.

Методико-технологічний рівень методології - рівень процедури і техніки конкретного психологічного дослідження. Його складають норми і вимоги до проведення дослідної й практичної роботи та представлення її результатів.

Слід зазначити, що повнота та всебічність розгляду методологічних засад дослідження, навіть на найнижчому рівні, передбачає визначеність дослідника чи практика щодо методології й на вищих рівнях, які знаходяться у діалектичному взаємозв'язку та мають розглядатися системно.

Методологія науки закликає виконувати низку функцій, найважливішими з яких є координуюча, інтегруюча та евристична. Виокремлюються також функції дескриптивної та нормативної методології. Дескриптивна закликає здійснювати ретроспективний аналіз уже існуючих процесів наукового пізнання. У такому разі методологічний аналіз етапів розвитку науки виконує низку своїх функцій для розвитку наукового пізнання. Це: 1) каталізація, стимулювання процесу наукового пізнання (за рахунок критичного осмислення ідей, теорій, наявних у науці); 2) організація і структуризація наукового знання; 3) вироблення стратегії розвитку науки, оцінка перспективності того чи іншого наукового напрямку.

Нормативна методологія відіграє в науці роль приписів і норм, спрямованих на розв'язання низки організаційних проблем науково-дослідної діяльності. Тут вона виконує три основні функції: 1) забезпечення правильності постановки проблеми (за формою і за змістом), 2) визначення засобів вирішення вже поставлених завдань, 3) покращення організаційної сторони досліджень.

До методології науки відносять передусім теорії, концепції принципи, підходи, поняття та категорії. Оскільки ознайомлення з конкретними теоріями та концепціями сучасної вітчизняної та зарубіжної психології передбачено при вивченні інших базових чи прикладних дисциплін, зміст курсу «Теоретико-методологічні проблеми психології» наповнюється нами передусім такими проблемами, як: пояснювальні принципи, підходи та базові категорії психології. Засвоєння наукових знань з цих проблем на завершальному етапі фахової підготовки дозволить майбутньому психологу систематизувати здобутий ним досвід з вивчення усіх психологічних дисциплін, бачити наукові та практичні проблеми та способи їх розв'язання на більш високому професійному рівні. Це ж уможлиблюється орієнтуванням в основах методології психології, здобуттям вмінь трактувати та використовувати в своїй діяльності базові теоретико-методологічні положення психології.

 ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 11 із 27	

Рекомендована література

1.1. Рекомендована література

Базова література

- 1.1.1. Хохліна О. П. *Теоретико-методологічні проблеми психології*: навч. посіб. Київ: Симоненко О. І., 2021. 244 с.
- 1.1.2. Помиткіна Л. В., Хохліна О. П., Вашека Т. В. *Психологія: методичні рекомендації до виконання дипломної роботи*. Київ: Вид-во НАУ-друк, 2019. 48 с.
- 1.1.3. Braun V., Clarke V. *Thematic Analysis: A Practical Guide*. London: SAGE, 2021.
- 1.1.4. Kline R. B. *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 5th ed. New York: Guilford Press, 2023.
- 1.1.5. Hernán M. A., Robins J. M. *Causal Inference: What If*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2024.

Допоміжна література

- 1.1.6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень*: підручник. Харків: Право, 2019. 368 с.
- 1.1.7. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І. *Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях)*: навч. посіб. Суми: Універс. книга, 2020. 219 с.
- 1.1.8. Синьов В. М., Хохліна О. П. Категорія діяльності: сутність та використання у психолого-педагогічних дослідженнях. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*: зб. наук. праць. Вип. 16, т. 1 / за ред. М. К. Шеремет. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2020. С. 30–244.
- 1.1.9. Хохліна О. П. Зміст складових особистості як концептуальна основа забезпечення становлення професіонала. *Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень*: зб. наук. праць / за ред. Л. В. Помиткіної, О. М. Ічанської. Київ: Кафедра, 2021. С. 35–40.
- 1.1.10. Хохліна О. П. Проблема змісту особистості як базової категорії психології. *Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*. Т. XIV: Методологія і теорія психології. Вип. 2. Київ–Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2019. С. 388–397.
- 1.1.11. Хохліна О. П. Суть методології науки у змісті професійної підготовки психолога. *Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень*: зб. наук. праць / за ред. Л. В. Помиткіної, Т. В. Вашеки, О. М. Ічанської. Київ: Альфа-ПК, 2019. С. 254–259.
- 1.1.12. Yarkoni T. *The Generalizability Crisis. Behavioral and Brain Sciences*, 2020.
- 1.1.13. Gelman A., Hill J., Vehtari A. *Regression and Other Stories*. Cambridge: Cambridge University Press, 2020.
- 1.1.14. McElreath R. *Statistical Rethinking: A Bayesian Course with Examples in R and Stan*. 3rd ed. Boca Raton, FL: CRC Press, 2024.

Навчально-методичний комплекс
навчальної дисципліни
«Методологія прикладних
досліджень у сфері психології»

Шифр
документа

КАІ
НМК 12.10-01-2025

Стор. 12 із 32

 ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»	Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	КАІ НМК 12.10-01-2025
		Стор. 13 із 32	

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»
Факультет психології, комунікацій та перекладу
Кафедра авіаційної психології та управління людським фактором

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ
РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ**

з дисципліни **«МЕТОДОЛОГІЯ ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

У СФЕРІ ПСИХОЛОГІЇ»
за спеціальністю С4 «Психологія»

Укладач:
професор кафедри авіаційної психології
та
управління людським фактором
Дар'я СУПРУН
Методичні рекомендації
розглянуті та схвалені
на засіданні кафедри
авіаційної психології та управління людським фактором

протокол № 10 від 29.08.2025 р.

В.о. завідувач кафедри

Лада ЯКОВИЦЬКА

Методичні рекомендації для студентів заочної форми навчання

Контрольна робота з дисципліни виконується у 1 семестрі відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих студентом в процесі засвоєння всього навчального матеріалу курсу «Методологія прикладних досліджень у сфері психології».

Методичні рекомендації та тематика КР виконується відповідно до навчального матеріалу модулю №1 «Методологія прикладних досліджень у психології на загально-психологічному та методико-технологічному рівнях». Мета домашнього завдання (контрольної роботи) полягає у закріпленні та поглибленні знань та вмінь, набутих під час вивчення дисципліни, у формуванні вміння здійснювати інформаційний пошук та проводити теоретичне дослідження за визначеною темою та здійснювати оформлення його результатів. Виконана робота складається зі вступу та трьох розділів, відповідно до структури теоретико-емпіричного дослідження у психології, але без представлення конкретних емпіричних даних констатувального та формульовального етапів дослідження (обмежується обґрунтуванням їх методики), висновків, списку використаних джерел. Час, потрібний для виконання, складає 8 годин самостійної роботи. Теми розробляються автором робочої програми, доводяться до відома студента індивідуально і виконуються відповідно до методичних рекомендацій. Контрольна робота має відповідати вимогам за змістом та оформленням.

Для виконання роботи рекомендується використовувати:

- 1) Робоча навчальна програма з дисципліни.
- 2) Хохліна О.П. Теоретико-методологічні проблеми психології: навч. посіб. Київ: Симоненко О.І., 2021. С.198-221.

3) Наукові публікації, підручники, словники з психології з теми контрольної роботи з метою розгляду змістового наповнення та оформлення складових наукового дослідження: - ЗМІСТУ роботи відповідно теми, - ВСТУПУ (методологічного апарату дослідження відповідно теми); - РОЗДІЛУ 1 - результатів теоретичного аналізу літературних джерел з проблеми дослідження та висновками; - РОЗДІЛУ 2: лише обґрунтування методики констатувального етапу дослідження та відповідних висновків; - РОЗДІЛУ 3: лише обґрунтування методики формульовального етапу дослідження та відповідних висновків; - ВИСНОВКІВ (загальних); - СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ(мін.10) Саме такі складові має містити контрольна робота!

	Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	КАІ НМК 12.10-01-2025
		Стор. 15 із 32	

Тобто робота не містить конкретних даних емпіричного дослідження та їх аналізу.

Обсяг контрольної роботи – до 30 сторінок.

Виконання, оформлення та захист контрольної роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання контрольної роботи, 8 годин самостійної роботи. Варіанти завдань з контрольної роботи визначається сумою трьох останніх цифр номеру залікової книжки.

Тематика контрольних робіт

Теми для домашнього завдання (контрольної роботи) розробляються автором робочої програми, доводяться до відома студента індивідуально і виконуються відповідно до методичних рекомендацій.

Приклад тем для контрольної роботи

1. «Особливості соціально-психологічної адаптації студентів різної статі».
2. «Мотиви навчання студентів з різним рівнем академічної успішності».
3. «Домінуючі акцентуації характеру у студентів різної статі».
4. «Механізми психологічного захисту у студентів з різним рівнем адаптованості до ВНЗ».
5. «Стильові особливості спілкування в осіб з різною самооцінкою».
6. «Професійне самовизначення у зв'язку з самооцінкою особистості».
7. «Гендерні особливості життєвих цінностей особистості».

 ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯКАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 16 із 27	

1.2. Рекомендована література

Базова література

1.2.1. Хохліна О. П. *Теоретико-методологічні проблеми психології*: навч. посіб. Київ: Симоненко О. І., 2021. 244 с.

1.2.2. Помиткіна Л. В., Хохліна О. П., Вашека Т. В. *Психологія: методичні рекомендації до виконання дипломної роботи*. Київ: Вид-во НАУ-друк, 2019. 48 с.

1.2.3. Braun V., Clarke V. *Thematic Analysis: A Practical Guide*. London: SAGE, 2021.

1.2.4. Kline R. B. *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 5th ed. New York: Guilford Press, 2023.

1.2.5. Hernán M. A., Robins J. M. *Causal Inference: What If*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2024.

Допоміжна література

1.2.6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень*: підручник. Харків: Право, 2019. 368 с.

1.2.7. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І. *Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях)*: навч. посіб. Суми: Універс. книга, 2020. 219 с.

1.2.8. Синьов В. М., Хохліна О. П. Категорія діяльності: сутність та використання у психолого-педагогічних дослідженнях. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*: зб. наук. праць. Вип. 16, т. 1 / за ред. М. К. Шеремет. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2020. С. 30–244.

1.2.9. Хохліна О. П. Зміст складових особистості як концептуальна основа забезпечення становлення професіонала. *Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень*: зб. наук. праць / за ред. Л. В. Помиткіної, О. М. Ічанської. Київ: Кафедра, 2021. С. 35–40.

1.2.10. Хохліна О. П. Проблема змісту особистості як базової категорії психології. *Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*. Т. XIV: Методологія і теорія психології. Вип. 2. Київ–Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2019. С. 388–397.

1.2.11. Хохліна О. П. Суть методології науки у змісті професійної підготовки психолога. *Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень*: зб. наук. праць / за ред. Л. В. Помиткіної, Т. В. Вашеки, О. М. Ічанської. Київ: Альфа-ПК, 2019. С. 254–259.

1.2.12. Yarkoni T. The Generalizability Crisis. *Behavioral and Brain Sciences*, 2020.

1.2.13. Gelman A., Hill J., Vehtari A. *Regression and Other Stories*. Cambridge: Cambridge University Press, 2020.

1.2.14. McElreath R. *Statistical Rethinking: A Bayesian Course with Examples in R and Stan*. 3rd ed. Boca Raton, FL: CRC Press, 2024.

Навчально-методичний комплекс
навчальної дисципліни
«Методологія прикладних
досліджень у сфері психології»

Шифр
документа

КАІ
НМК 12.10-01-2025

Стор. 17 із 32

 ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»	Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	КАІ НМК 12.10-01-2025
		Стор. 18 із 32	

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»
Факультет психології, комунікацій та перекладу
Кафедра авіаційної психології та управління людським фактором

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни **«МЕТОДОЛОГІЯ ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ
ПСИХОЛОГІЇ»**
за спеціальністю С4 «Психологія»

Укладач:
професор кафедри авіаційної психології
та управління людським фактором
Дар'я СУПРУН

методичні рекомендації розглянуті та схвалені
засіданні кафедри авіаційної психології та управління людським фактором

протокол № 10 від 29.08.2025 р.

В.о. завідувач кафедри

Лада ЯКОВИЦЬКА

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 19 із 27	

Зразок методичних рекомендацій щодо виконання самостійної роботи

Тема 2. Методологічні принципи психології

План

1. Зміст принципів психології, що виходять з філософії: історизму, системності, діалектичного протиріччя, єдності якості та кількості, діалектичного заперечення, розвитку.
2. Суть основних загальнопсихологічних принципів у загальновизнаному трактуванні
 - принцип детермінізму,
 - принцип відображення,
 - принцип єдності психіки та діяльності,
 - принцип розвитку,
 - принцип системності.

У процесі самостійної роботи студенти набувають нових знань; закріплюють, розширюють та поглиблюють знання, отримані на лекціях, розкривають суть понять, питань, проблем, пов'язаних з темами, що вивчаються; набувають умінь та навичок працювати з літературними джерелами: конспектувати, аналізувати, узагальнювати та викладати їх суть; розвивають свої мисленнєві та мовленнєві можливості, професійні здібності. У процесі самостійної роботи студенти виконують контрольну роботу з дисципліни, здійснюють підготовку до екзамену. Працюючи над засвоєння теми «Методологічні принципи психології», студенти виходять з того, що принцип – це основне висхідне положення теорії (вчення, науки, світогляду), через призму якого розглядається об'єкт пізнання. Принципи називаються пояснювальними, оскільки саме через них розглядається (пояснюється) суть психічних явищ, які є об'єктом дослідницької, чи практичної діяльності. Вони визначають напрям наукового пошуку, оскільки у їх межах здійснюється й інтерпретація отримуваних результатів. У психології виділяються три групи принципів: принципи, що виходять з філософії; загально психологічні принципи; конкретно-наукові (галузеві) принципи.

З першого питання студенти розглядають принципи: історизму (полягає у необхідності розгляду категорій, понять, виходячи з уявлення про стадійність їх становлення), системності (базується на вимозі врахування всіх існуючих сторін та зв'язків досліджуваного об'єкта), діалектичного протиріччя (будь-яке явище оточуючої дійсності є єдністю внутрішніх, взаємодіючих, протилежних сторін та тенденцій у розвитку, яка розглядається як процес виникнення, становлення та розв'язання протиріч), єдності якості та кількості (передбачає розгляд якісних та кількісних характеристик об'єкта пізнання. Суть принципу в тому, що: кількісному підходу до розгляду явища передує його якісний аналіз; кількісні дані мають сенс лише у співвіднесенням з якісним визначенням об'єкта; кількісні характеристики об'єкта можуть варіювати в певному інтервалі, представленому межами визначеної якості. Вихід за межі кількісних змін, характерних для об'єкта, призводить до переходу об'єкта в нову якість), діалектичного заперечення (будь-який розвиток розглядається як рух по спіралі, при якому безперервно породжується нове, у якому відтворюються попередні стадії у більш високій формі на більш високому рівні), розвитку (навколишній дійсності все змінюється: старе безперервно змінюється новим).

З другого питання студенти розкривають зміст загальнопсихологічних принципів, які торкаються висвітлення природи психічних явищ в різних аспектах, з різних сторін. Кожне психічне явище має розглядатись: 1) як причинно зумовлене; 2) як продукт і умову відображення; 3) як існуюче через діяльність; 4) як прояв специфічно якісного рівня розвитку психіки суб'єкта; 5) як особлива система і разом з тим елемент іншої, більш складної системи. До основоположних принципів власне психології (загально-психологічних) належать такі принципи, як: детермінізму (відображає природу психічних явищ, показує характер їх взаємозв'язку в дійсності), відображення (всі психічні функції (а не лише пізнавальні) мають відображувальну природу), єдності психіки й діяльності (логіка розвитку індивіда досягається завдяки вивченню логіки його діяння, логіки створюваних ним речей), розвитку (кожному рівню розвитку психіки (якому відповідає свій рівень детермінації) притаманний свій тип розвитку), системності (психіка є складною системою взаємопов'язаних елементів).

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 20 із 27	

Рекомендована література

Базова література

- 1.1.1. Хохліна О. П. *Теоретико-методологічні проблеми психології*: навч. посіб. Київ: Симоненко О. І., 2021. 244 с.
- 1.1.2. Помиткіна Л. В., Хохліна О. П., Вашека Т. В. *Психологія: методичні рекомендації до виконання дипломної роботи*. Київ: Вид-во НАУ-друк, 2019. 48 с.
- 1.1.3. Braun V., Clarke V. *Thematic Analysis: A Practical Guide*. London: SAGE, 2021.
- 1.1.4. Kline R. B. *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 5th ed. New York: Guilford Press, 2023.
- 1.1.5. Hernán M. A., Robins J. M. *Causal Inference: What If*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2024.

Допоміжна література

- 1.1.6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень*: підручник. Харків: Право, 2019. 368 с.
- 1.1.7. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І. *Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях)*: навч. посіб. Суми: Універс. книга, 2020. 219 с.
- 1.1.8. Синьов В. М., Хохліна О. П. Категорія діяльності: сутність та використання у психолого-педагогічних дослідженнях. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*: зб. наук. праць. Вип. 16, т. 1 / за ред. М. К. Шеремет. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2020. С. 30–244.
- 1.1.9. Хохліна О. П. Зміст складових особистості як концептуальна основа забезпечення становлення професіонала. *Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень*: зб. наук. праць / за ред. Л. В. Помиткіної, О. М. Ічанської. Київ: Кафедра, 2021. С. 35–40.
- 1.1.10. Хохліна О. П. Проблема змісту особистості як базової категорії психології. *Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*. Т. XIV: Методологія і теорія психології. Вип. 2. Київ–Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2019. С. 388–397.
- 1.1.11. Хохліна О. П. Суть методології науки у змісті професійної підготовки психолога. *Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень*: зб. наук. праць / за ред. Л. В. Помиткіної, Т. В. Вашеки, О. М. Ічанської. Київ: Альфа-ПК, 2019. С. 254–259.
- 1.1.12. Yarkoni T. *The Generalizability Crisis. Behavioral and Brain Sciences*, 2020.
- 1.1.13. Gelman A., Hill J., Vehtari A. *Regression and Other Stories*. Cambridge: Cambridge University Press, 2020.
- 1.1.14. McElreath R. *Statistical Rethinking: A Bayesian Course with Examples in R and Stan*. 3rd ed. Boca Raton, FL: CRC Press, 2024.

 ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»	Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	КАІ НМК 12.10-01-2025
		Стор. 21 із 32	

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»
Факультет психології, комунікацій та перекладу
Кафедра авіаційної психології та управління людським фактором

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ**

з дисципліни **«МЕТОДОЛОГІЯ ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
У СФЕРІ ПСИХОЛОГІЇ»**
за спеціальністю С4 «Психологія»

Укладач:
професор кафедри авіаційної психології
та управління людським фактором
Дар'я СУПРУН

методичні рекомендації розглянуті та схвалені
засіданні кафедри авіаційної психології та управління людським фактором

протокол № 10 від 29.08.2025 р.

В.о. завідувач кафедри

Лада ЯКОВИЦЬКА

Зразок методичних рекомендацій до проведення практичних занять

Практичне заняття №2 Методологічні принципи психології

План

1. Зміст принципів психології, що виходять з філософії: історизму, системності, діалектичного протиріччя, єдності якості та кількості, діалектичного заперечення, розвитку.
2. Суть основних загальнопсихологічних принципів у загальновизнаному трактуванні : принцип детермінізму, принцип відображення, принцип єдності психіки та діяльності, принцип розвитку, принцип системності.

На практичних заняттях, на основі самостійного опрацювання психологічної та довідникової літератури, студенти набувають нових знань; закріплюють, розширюють та поглиблюють знання, отримані на лекціях, розкривають суть понять, питань, проблем, пов'язаних з темами, що вивчаються. При підготовці до практичних занять студенти набувають умінь та навичок працювати з літературними джерелами: конспектувати, аналізувати, узагальнювати та викладати їх суть аудиторії; розвивають свої мисленнєві та мовленнєві можливості, професійні здібності. Студентам рекомендується вести зошит з підготовки до практичних занять, у який заносяться основні позиції з теми, виходячи з лекційного заняття; у якому представлено конспекти рекомендованих першоджерел з тем, питань, що виносяться на заняття. У зошиті до практичного заняття представляються результати роботи з узагальнення матеріалу, його схематизації, подання у таблицях тощо. На заняттях послідовно розглядаються питання відповідно до визначеного плану, з'ясовується найсуттєвіше у їх змісті, що є необхідним для засвоєння матеріалу та підготовки до екзамену. Так, на занятті з теми уточнюється, що принцип – це основне висхідне положення теорії (вчення, науки, світогляду), через призму якого розглядається об'єкт пізнання. Принципи називаються пояснювальними, оскільки саме через них розглядається (пояснюється) суть психічних явищ, які є об'єктом дослідницької, чи практичної діяльності. Вони визначають напрям наукового пошуку, оскільки у їх межах здійснюється й інтерпретація отримуваних результатів.

Розглядаються три групи принципів: принципи, що виходять з філософії; загальнопсихологічні принципи; конкретно-наукові (галузеві) принципи. Розкривається суть принципів, що походять з філософії: історизму (полягає у необхідності розгляду категорій, понять, виходячи з уявлення про стадійність їх становлення), системності (базується на вимозі врахування всіх існуючих сторін та зв'язків досліджуваного об'єкта), діалектичного протиріччя (будь-яке явище оточуючої дійсності є єдністю внутрішніх, взаємодіючих, протилежних сторін та тенденцій у розвитку, яка розглядається як процес виникнення, становлення та розв'язання протиріч), єдності якості та кількості (передбачає розгляд якісних та кількісних характеристик об'єкта пізнання. Суть принципу в тому, що: кількісному підходу до розгляду явища передують його якісний аналіз; кількісні дані мають сенс лише у співвіднесеннях з якісним визначенням об'єкта; кількісні характеристики об'єкта можуть варіювати в певному інтервалі, представленому межами визначеної якості. Вихід за межі кількісних змін, характерних для об'єкта, призводить до переходу об'єкта в нову якість), діалектичного заперечення (будь-який розвиток розглядається як рух по спіралі, при якому безперервно породжується нове, у якому відтворюються попередні стадії у більш високій формі на більш високому рівні), розвитку (навколишній дійсності все змінюється: старе безперервно змінюється новим).

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 23 із 27	

Розглядається зміст загальнопсихологічних принципів, які торкаються висвітлення природи психічних явищ в різних аспектах, з різних сторін. Кожне психічне явище має розглядатись: 1) як причинно зумовлене; 2) як продукт і умову відображення; 3) як існуюче через діяльність; 4) як прояв специфічно якісного рівня розвитку психіки суб'єкта; 5) як особлива система і разом з тим елемент іншої, більш складної системи. До основоположних принципів власне психології (загально-психологічних) належать такі принципи, як: детермінізму (відображає природу психічних явищ, показує характер їх взаємозв'язку в дійсності), відображення (всі психічні функції (а не лише пізнавальні) мають відображувальну природу), єдності психіки й діяльності (логіка розвитку індивіда досягається завдяки вивченню логіки його діяння, логіки створюваних ним речей), розвитку (кожному рівню розвитку психіки (якому відповідає свій рівень детермінації) притаманний свій тип розвитку), системності (психіка є складною системою взаємопов'язаних елементів).

Рекомендована література

Базова

- 1.1.1. Хохліна О. П. *Теоретико-методологічні проблеми психології*: навч. посіб. Київ: Симоненко О. І., 2021. 244 с.
- 1.1.2. Помиткіна Л. В., Хохліна О. П., Вашека Т. В. *Психологія: методичні рекомендації до виконання дипломної роботи*. Київ: Вид-во НАУ-друк, 2019. 48 с.
- 1.1.3. Braun V., Clarke V. *Thematic Analysis: A Practical Guide*. London: SAGE, 2021.
- 1.1.4. Kline R. B. *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 5th ed. New York: Guilford Press, 2023.
- 1.1.5. Hernán M. A., Robins J. M. *Causal Inference: What If*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2024.

Допоміжна література

- 1.1.6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень*: підручник. Харків: Право, 2019. 368 с.
- 1.1.7. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І. *Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях)*: навч. посіб. Суми: Універс. книга, 2020. 219 с.
- 1.1.8. Синьов В. М., Хохліна О. П. Категорія діяльності: сутність та використання у психолого-педагогічних дослідженнях. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*: зб. наук. праць. Вип. 16, т. 1 / за ред. М. К. Шеремет. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2020. С. 30–244.
- 1.1.9. Хохліна О. П. Зміст складових особистості як концептуальна основа забезпечення становлення професіонала. *Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень*: зб. наук. праць / за ред. Л. В. Помиткіної, О. М. Ічанської. Київ: Кафедра, 2021. С. 35–40.
- 1.1.10. Хохліна О. П. Проблема змісту особистості як базової категорії психології. *Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*. Т. XIV: Методологія і теорія психології. Вип. 2. Київ–Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2019. С. 388–397.
- 1.1.11. Хохліна О. П. Суть методології науки у змісті професійної підготовки психолога. *Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень*: зб. наук. праць / за ред. Л. В. Помиткіної, Т. В. Вашеки, О. М. Ічанської. Київ: Альфа-ПК, 2019. С. 254–259.
- 1.1.12. Yarkoni T. The Generalizability Crisis. *Behavioral and Brain Sciences*, 2020.

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 24 із 27	

1.1.13. Gelman A., Hill J., Vehtari A. *Regression and Other Stories*. Cambridge: Cambridge University Press, 2020.

1.1.14. McElreath R. *Statistical Rethinking: A Bayesian Course with Examples in R and Stan*. 3rd ed. Boca Raton, FL: CRC Press, 2024.

 ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»	Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	КАІ НМК 12.10-01-2025
		Стор. 25 із 32	

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»
Факультет психології, комунікацій та перекладу
Кафедра авіаційної психології та управління людським фактором

ТИПОВІ ТЕСТИ

з дисципліни **«МЕТОДОЛОГІЯ ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ
ПСИХОЛОГІЇ»**
за спеціальністю С4 «Психологія»

Укладач
професор кафедри авіаційної психології
та управління людським фактором
Дар'я СУПРУН

Тести розглянуто та схвалено на
засіданні кафедри авіаційної психології та управління людським фактором

протокол № 10 від 29.08.2025 р.

В.о. завідувач кафедри

Лада ЯКОВИЦЬКА

	Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	КАІ НМК 12.10-01-2025
		Стор. 26 із 32	

**Зразок оформлення
типових тестових завдань**

- 1. Всі психічні явища – вторинні утворення, обумовлені об'єктивною дійсністю – це положення пояснювального принципу психології**
- детермінізму
 - єдності психіки та діяльності
 - розвитку
 - системності
- 1. Правильною є думка про те, що**
- ідея та практика – елементи теорії,
 - ідея первинна, принцип вторинний,
 - принцип та ідея - синоніми,
 - принцип один, а відповідних йому ідей декілька?
- 2. Довільність психічних функцій – це ознака належності до**
- психічного
 - вольового
 - свідомого
 - людського
- 3. Вивчення людини у системі суспільних відносин; вивчення структури особистості, діяльності, спілкування; вивчення психічних процесів та психічних станів людини; вивчення фізіологічної основи психічної діяльності – це**
- завдання науки
 - рівні вивчення психіки
 - рівні методології
 - прикладні формулювання постановки задач дослідження
- 4. Пояснювальна, передбачення, практична, синтетична, методологічна це функції**
- практики
 - теорії
 - фактів
 - фахівців
- 5. Саморегульоване системне утворення, що складається з соціально значущих психічних властивостей, які забезпечують вибірковість відношень та регуляцію поведінки людини як поведінки суб'єкта активності - це**
- психіка
 - особистість
 - свідомість
 - психічний стан

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»
Факультет психології, комунікацій та перекладу
Кафедра авіаційної психології та управління людським фактором

УЗГОДЖЕНО

В. о. декана

Наталія МЕЛЬНИК

2025 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Методологія прикладних досліджень у сфері психології»

Освітньо-професійна програма: «Психологія»

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність: С4 «Психологія»

Форма здобуття освіти	Сем естр	Усього (годин/кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З.	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К.р.	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	1	135/4,5	16	32	-	87	ДЗ 1 с.	-	Екз. 1 с.
Заочна	1	135/4,5	6	8	-	121	К.р. 1 с.	-	Екз. 1 с.

Індекс РМ-8-С4-1/25-2.1.1

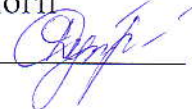
Індекс РМ-8-С4-1з/25-2.1.1

СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025

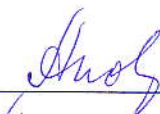

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 2 із 16	

Робочу програму навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Психологія», навчального та робочих навчальних планів №НМ-8-С4-1/25, РМ-8-С4-1/25 та РМ-8-С4-1з/25 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю С4 «Психологія» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила:

професор кафедри авіаційної психології
та управління людським фактором Дар'я СУПРУН

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Психологія», спеціальності С4 «Психологія» – кафедри авіаційної психології та управління людським фактором, протокол №10 від 29.08.2025 р.

Гарант освітньо-професійної програми Лада ЯКОВИЦЬКА
В.о. завідувача кафедри Лада ЯКОВИЦЬКА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету психології, комунікацій та перекладу, протокол № 7 від «2 вересня» 2025 р.

Голова НМРР Анжеліка КОКАРСЬВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 3 із 16	

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1 Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна ...	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.....	5
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	5
2.3. Тематичний план	8
2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	9
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.....	10
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	11
3.1. Методи навчання	11
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	12
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	12
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	13

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 4 із 16	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни. Дана навчальна дисципліна є обов'язковою у професійній підготовці психолога-магістра, являється міждисциплінарною. Вона сприяє засвоєнню методології науки загально-психологічного та методико-технологічного рівнів як основи становлення у студентів світоглядної основи теоретичної і практичної діяльності майбутнього психолога завдяки засвоєнню знань, умінь і навичок з курсу та систематизації й узагальнення наявних навчальних здобутків.

Метою є формування у студентів системи знань про методологію психологічного дослідження, відповідних способів дій, що покладаються в основу побудови дослідницької та практичної діяльності психолога.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- формування уявлення про суть методології психології різних рівнів та можливості її використання у наукових дослідженнях та практичній діяльності психолога;
- формування знань щодо методологічних (пояснювальних) принципів та методологічних підходів у психології, про її категоріальний апарат;
- формування знань та способів дій щодо організації та проведення конкретного психологічного дослідження на теоретичному та емпіричному його етапах, обробки та інтерпретації отриманих даних, формулювання адекватних висновків та рекомендацій; щодо представлення результатів психологічного дослідження в академічному тексті.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ПРН1); вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів (ПРН2); узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки (ПРН3); робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій (ПРН4); доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях (ПРН7); вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності, права людини, принципи гендерної рівності, культури миру та ненасильства, виходячи з концепції сталого розвитку (ПРН9); здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої

проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності (ПРН10); здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності (ПРН11); володіти навичками в області наукової комунікації та знаннями щодо найновіших досягнень області психології (ПРН12).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**: здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог (ІК); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1); здатність проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК2) уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК4); здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК6); здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та практики (ФК1); здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості (ФК2); здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та доказові методики і техніки практичної діяльності (ФК3); здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями (ФК9).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

З даною дисципліною пов'язане вивченням дисциплін: «Філософські проблеми наукового пізнання», «Психологічна служба», виконання курсового проєкту/курсової роботи, проходження науково-дослідної практики у сфері психології та переддипломної практики, підготовка кваліфікаційної роботи.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 1-го навчального модуля, а саме:

– навчального модуля № 1 «Методологія прикладних досліджень у психології на загально-психологічному та методико-технологічному рівнях», який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.

Модуль № 1 «Методологія прикладних досліджень у психології на загально-психологічному та методико-технологічному рівнях»

Інтегровані вимоги модуля №1: знати суть теорії та методології науки; знати зміст методологічних принципів психології (принципи, джерелом яких є філософія, загально-психологічні, конкретно-наукові), методологічних підходів у психології (діяльнісний, особистісний, системний) та можливості їх використання, основні категорії психології (відображення, діяльність, спілкування, особистість),

їх змістове наповнення та місце у системі психологічних знань; уміти розкривати суть основних понять та теоретичних положень психології; пояснювати теоретико-методологічні положення, використовуючи наявні знання з психології, добирати адекватні приклади, здійснювати аналіз й узагальнення теоретичного матеріалу та формулювати адекватні висновки; знати основи академічного письма (щодо організації та проведення конкретного психологічного дослідження на теоретичному та емпіричному (констатувальному та формувальному) його етапах, обробки та інтерпретації отриманих даних за спеціально дібраними методами та методиками, формулювання адекватних висновків та рекомендацій; щодо представлення результатів психологічного дослідження в академічному тексті, дотримання правил академічної доброчесності) та вміти використовувати їх у практиці психологічного дослідження.

Тема 1. Суть методології психології.

Теорія як складова наукового пізнання. Визначення теорії науки. Характеристики та функції теорії. Елементи теорії: наукова ідея (концепція), принцип, поняття, категорія, судження, висновок. Визначення методології психології. Методологія як вищий рівень теорії науки.

Тема 2. Рівні та функції методології психології

Рівні методології психології: філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий, методико-технологічний. Функції методології психології.

Тема 3. Методологічні принципи психології.

Сутність та класифікація методологічних принципів психології: принципи, джерелом яких є філософія; загально-психологічні принципи; конкретно-наукові (галузеві) принципи. Принципи, джерелом яких є філософія: принцип історизму, принцип системності, принцип діалектичного протиріччя, принцип єдності якості та кількості, принцип діалектичного заперечення, принцип розвитку. Загально-психологічні принципи: принцип детермінізму, принцип відображення, принцип єдності психіки та діяльності, принцип розвитку, принцип системності.

Тема 4. Методологічні підходи у психології: особистісний підхід.

Визначення методологічного підходу у психології. Співвідношення принципу та підходу у психології. Основні методологічні підходи у психології. Особистісний підхід у психології: визначення суті. Складові особистісного підходу як методологічного інструментарію. Основні тенденції представленості особистісного підходу. Індивідуальний підхід як складова особистісного підходу. Віковий підхід як складова особистісного підходу.

Тема 5. Методологічні підходи у психології: діяльнісний підхід.

Діяльнісний підхід у психології: сутність та використання до: 1) розуміння суті психічного, його походження, призначення, можливостей прояву; 2) формування, розвитку, корекції психічного.

Тема 6. Методологічні підходи у психології: системний підхід. Системний підхід у психології: сутність, основні позиції. Рівні вивчення психічних явищ в аспекті системного підходу. Етапи системно-структурного аналізу психічних явищ.

Тема 7. Базові категорії психології: категорія відображення.

Проблема категоріального апарату в психології. Відображення, діяльність, спілкування, особистість як базові категорії психології, обґрунтування їх визначення. Категорія відображення в психології: сутність, рівні (сенсорно-перцептивний, уявлення, мовленнєво-мисленнєвий, свідомість), форми (образна, знакова). Свідомість як ідеальне відображення: сутність, характеристики.

Тема 8. Базові категорії психології: особистість.

Категорія особистості в психології. Людина як індивід, особистість, індивідуальність, суб'єкт і об'єкт впливів. Системна детермінація розвитку особистості (Біологічна та соціальна детермінація; соціалізація, індивідуалізація). Ознаки та критерії сформованості особистості. Проблема структури особистості.

Тема 9. Базові категорії психології: діяльність.

Визначення діяльності, її ознаки. Структура діяльності: процесуальна структура діяльності; складові діяльності відповідно до регулюючої функції психічного; складові діяльності як умови її здійснення; сторони діяльності: емоційно-мотиваційна, змістова, операційна, організаційна.

Тема 10. Базові категорії психології: спілкування.

Спілкування. Форми, функції, структура спілкування (макрорівень, мезарівень, мікрорівень).

Тема 11. Конкретне психологічне дослідження, його етапи та результати. Теоретичний етап дослідження.

Етапи конкретного теоретико-емпіричного дослідження та їх результати. Визначення теми та методологічного апарату дослідження (Обґрунтування актуальності теми дослідження, його об'єкта, предмета, мети, завдань, методів, емпіричної бази). Орієнтовне визначення змісту роботи. Теоретичний етап дослідження: аналіз літературних джерел з проблеми. Формувальний етап дослідження. Оформлення наукової роботи.

Тема 12. Конкретне психологічне дослідження, його етапи та результати. Констатувальний етап дослідження. Діагностика. Коректний інструментарій. Аналіз. Оформлення результатів.

Тема 13. Конкретне психологічне дослідження, його етапи та результати. Формувальний етап дослідження.

Впровадження. Аналіз. Оформлення результатів. Оформлення наукової роботи.

Тема 14. Структурні компоненти наукової роботи.

Орієнтовна структура наукової роботи та її змістове наповнення. Вступ. Актуальність теми дослідження. Об'єкт, предмет дослідження. Мета та завдання дослідження. Методи та емпірична база дослідження. Наукова новизна та практичне значення результатів дослідження.

Тема 15. Структурні компоненти наукової роботи та їх змістове наповнення.

Розділ I. (теоретичний розділ наукової роботи). Висновки до розділу: змістове наповнення та оформлення. Розділ II. (представлення матеріалів

 <small>ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»</small>	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 8 із 16	

констатувального етапу дослідження). Обґрунтування методики констатувального етапу дослідження. Методика констатувального етапу дослідження. Результати дослідження та їх аналіз. Висновки до розділу. Розділ III (представлення матеріалів формувального етапу дослідження). Обґрунтування методики формувального етапу дослідження. Методика формувального етапу дослідження. Результати дослідження та їх аналіз. Висновки до розділу. Висновки (загальні). Список використаних джерел. Додатки.

Тема 16. Загальні вимоги до оформлення наукової роботи.

Загальні вимоги до оформлення наукової роботи (титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина, висновки, список джерел, додатки). Дотримання єдиних технічних стандартів. Правильне оформлення цитувань і посилань. **Академічна доброчесність.** Дотримання академічної доброчесності: уникнення плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації результатів, коректне посилання на першоджерела, повагу до авторських прав, використання програм для перевірки на плагіат.

2.3. Тематичний план.

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Лаб./Пр. заняття	СРС	Усього	Лекції	Лаб./Пр. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Методологія прикладних досліджень у психології на загально-психологічному та методико-технологічному рівнях»										
		1 семестр				1 семестр				
1.1	Суть методології психології.	8	2	2	4	10	2	-	8	
1.2	Рівні та функції методології психології	6		2	4	8	-	-	8	
1.3	Методологічні принципи психології.	8	2	2	4	8	-	-	8	
1.4	Методологічні підходи у психології: особистісний підхід.	10	2	2	6	8	-	-	8	
1.5	Методологічні підходи у психології: діяльнісний підхід.	8	-	2	6	8	-	2	6	
1.6	Методологічні підходи у психології: системний підхід.	8	-	2	6	6	-	-	6	
1.7	Базові категорії психології: категорія відображення.	10	2	2	6	6	-	-	6	
1.8	Базові категорії психології: особистість.	8	2	2	4	8	-	2	6	
1.9	Базові категорії психології: діяльність.	6	-	2	4	6	-	-	6	

 <small>ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»</small>	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025						
		Стор. 9 із 16							

1.10	Базові категорії психології: спілкування.	6	-	2	4	6	-	-	6
1.11	Конкретне психологічне дослідження, його етапи та результати. Теоретичний етап дослідження.	8	2	2	4	10	2	-	8
1.12	Конкретне психологічне дослідження, його етапи та результати. Констатувальний етап дослідження.	6	-	2	4	8	-	1	7
1.13	Конкретне психологічне дослідження, його етапи та результати. Формувальний етап дослідження.	6	-	2	4	8	-	-	8
1.14	Структурні компоненти наукової роботи.	8	2	2	4	10	2	-	8
1.15	Структурні компоненти наукової роботи та їх змістове наповнення.	6	-	2	4	8	-	2	6
1.16	Загальні вимоги до оформлення наукової роботи. Академічна добросесність.	7	2	1	4	9	-	1	8
1.18	Домашнє завдання / Контрольна (домашня) робота ЗФН	8	-	-	8	8	-	-	8
1.17	Модульна контрольна робота	8	-	1	7	-	-	-	-
Усього за модулем №1		135	16	32	87	135	6	8	121
Усього за навчальною дисципліною		135	16	32	87	135	6	8	121

2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)

2.4.1. Домашнє завдання виконується у першому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу.

Мета домашнього завдання полягає у закріпленні та поглибленні знань та вмінь, набутих під час вивчення дисципліни, у формуванні вміння здійснювати інформаційний пошук та проводити теоретичне дослідження за визначеною темою та здійснювати оформлення його результатів. Виконана робота складається зі вступу та трьох розділів, відповідно до структури теоретико-емпіричного дослідження у психології, але без представлення конкретних емпіричних даних констатувального та формувального етапів дослідження (обмежується обґрунтуванням їх методики), висновків, списку використаних джерел. Час, потрібний для виконання домашнього завдання, складає 8 годин самостійної роботи. Темі для домашнього завдання розробляються автором робочої програми, доводяться до відома студента індивідуально і виконуються відповідно до методичних рекомендацій.

Виконання, оформлення та захист домашнього завдання здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

 <small>ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»</small>	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 10 із 16	

Час, потрібний для виконання домашнього завдання, - 8 годин самостійної роботи.

2.4.2. Контрольна робота (ЗФН) виконується у першому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу.

Мета контрольної роботи полягає у оволодінні знаннями про суть теорії та методології науки; знати зміст методологічних принципів психології (принципи, джерелом яких є філософія, загально-психологічні, конкретно-наукові), методологічних підходів у психології (діяльнісний, особистісний, системний) та можливості їх використання, основні категорії психології (відображення, діяльність, спілкування, особистість), їх змістове наповнення та місце у системі психологічних знань; уміти розкривати суть основних понять та теоретичних положень психології; пояснювати теоретико-методологічні положення, використовуючи наявні знання з психології, добирати адекватні приклади, здійснювати аналіз й узагальнення теоретичного матеріалу та формулювати адекватні висновки; знати основи академічного письма (щодо організації та проведення конкретного психологічного дослідження на теоретичному та емпіричному (констатувальному та формуальному) його етапах, обробки та інтерпретації отриманих даних за спеціально дібраними методами та методиками, формулювання адекватних висновків та рекомендацій; щодо представлення результатів психологічного дослідження в академічному тексті, дотримання правил академічної доброчесності).

Виконання, оформлення та захист контрольної роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання контрольної роботи, - 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену, розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доноситься до відома здобувача вищої освіти.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчальної діяльності студентів: словесні (лекція, бесіда, пояснення), наочні (ілюстрація), практичні (вправляння); під керівництвом викладача та самостійної роботи студентів (робота з книгою та інтернетом; створення мультимедійних презентацій, розв'язання тестових завдань, складання таблиць, схематизація співвідношення понять та ін., добір прикладів на

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 11 із 16	

тлумачення теоретичних положень; 2) методи стимулювання навчальної діяльності (навчальних дискусій, опори на життєвий досвід), актуалізації знань (інтерактивний, організації індивідуального та групового відтворення знань), стимулювання обов'язку та відповідальності (переконавання в значущості, висунення вимог); інноваційні методи (метод презентацій, мозковий штурм); 3) методи контролю і самоконтролю у навчанні (усного, письмового, тестового контролю).

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Хохліна О. П. *Теоретико-методологічні проблеми психології*: навч. посіб. Київ: Симоненко О. І., 2021. 244 с.
- 3.2.2. Помиткіна Л. В., Хохліна О. П., Вашека Т. В. *Психологія: методичні рекомендації до виконання дипломної роботи*. Київ: Вид-во НАУ-друк, 2019. 48 с.
- 3.2.3. Braun V., Clarke V. *Thematic Analysis: A Practical Guide*. London: SAGE, 2021.
- 3.2.4. Kline R. B. *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 5th ed. New York: Guilford Press, 2023.
- 3.2.5. Hernán M. A., Robins J. M. *Causal Inference: What If*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2024.

Допоміжна література

- 3.2.6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень*: підручник. Харків: Право, 2019. 368 с.
- 3.2.7. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І. *Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях)*: навч. посіб. Суми: Універс. книга, 2020. 219 с.
- 3.2.8. Синьов В. М., Хохліна О. П. Категорія діяльності: сутність та використання у психолого-педагогічних дослідженнях. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*: зб. наук. праць. Вип. 16, т. 1 / за ред. М. К. Шеремет. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2020. С. 30–244.
- 3.2.9. Хохліна О. П. Зміст складових особистості як концептуальна основа забезпечення становлення професіонала. *Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень*: зб. наук. праць / за ред. Л. В. Помиткіної, О. М. Ічанської. Київ: Кафедра, 2021. С. 35–40.
- 3.2.10. Хохліна О. П. Проблема змісту особистості як базової категорії психології. *Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*. Т. XIV: Методологія і теорія психології. Вип. 2. Київ–Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2019. С. 388–397.
- 3.2.11. Хохліна О. П. Суть методології науки у змісті професійної підготовки психолога. *Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень*: зб. наук. праць / за ред. Л. В. Помиткіної, Т. В. Вашеки, О. М. Ічанської. Київ: Альфа-ПК, 2019. С. 254–259.
- 3.2.12. Yarkoni T. *The Generalizability Crisis. Behavioral and Brain Sciences*, 2020.
- 3.2.13. Gelman A., Hill J., Vehtari A. *Regression and Other Stories*. Cambridge: Cambridge University Press, 2020.
- 3.2.14. McElreath R. *Statistical Rethinking: A Bayesian Course with Examples in R and Stan*. 3rd ed. Boca Raton, FL: CRC Press, 2024.

 ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 12 із 16	

3.2.15. Borenstein M., Hedges L. V., Higgins J. P. T., Rothstein H. R. *Introduction to Meta-Analysis*. 2nd ed. Chichester: Wiley, 2021.

3.2.16. *APA Handbook of Research Methods in Psychology*. Vol. 2: Research Designs. 2nd ed. Washington, DC: American Psychological Association, 2023.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет

3.3.1. Академічна доброчесність // Інформаційний бюлетень. - Випуск № 4, грудень 2019 р. Режим доступу: [www. s aiup .org .ua](http://www.saiup.org.ua)

3.3.2. Методологічні основи психології. Режим доступу: https://stud.com.ua/74175/psihologiya/metodologichni_osnovi_psihologiyi

3.3.3. Теоретико-методологічні проблеми психології. Режим доступу: [http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/1242/Teoretiko_metodolog_problemi_psih_\(Us_hakova\)_Kurs_lekc.pdf](http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/1242/Teoretiko_metodolog_problemi_psih_(Us_hakova)_Kurs_lekc.pdf)

3.3.4. Психологічний словник. Режим доступу: elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5980/3/O

3.3.5. Репозитарій кафедри. Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/9109>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Методи контролю та схема нарахування балів.

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

	Максимальна кількість балів	
	Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
Вид навчальної роботи	1 семестр	1 семестр
	Модуль 1	Модуль 1
Виконання завдань на практичних заняттях	56.×3 = 15	56.×2 = 10
Виконання та захист домашнього завдання /контрольної домашньої роботи)	15	30
Виконання завдань експрес-контролю під час практичних занять	106.×2 = 20	10 б. x 2=20
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>30 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	30	-
Усього за модулем №1	80	60
Екзамен	20	40

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 13 із 16	

Усього за дисципліною	100	100
------------------------------	------------	------------

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

Таблиця 4.2

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи в балах оцінкам за національною шкалою

Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання та захист домашнього завдання /контрольної домашньої роботи)	Виконання завдань експрес-контролю	Виконання модульної контрольної роботи	Оцінка за національною шкалою
5	14-15	18-20	27-30	Відмінно
4	12-13	15-17	23-26	Добре
3	9-11	12-14	18-22	Задовільно
менше 3	менше 9	менше 12	менше 18	Незадовільно

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Сума підсумкових модульних рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову модульну рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою (табл. 4.4).

Таблиця 4.4

Відповідність підсумкової семестрової модульної рейтингової оцінки в балах оцінкам за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
72-80	Відмінно
60-71	Добре
48-59	Задовільно
менше 48	Незадовільно

Таблиця 4.5

Відповідність екзаменаційної рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
18-20	Відмінно
15-17	Добре
12-14	Задовільно
менше 12	Незадовільно

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

Додаток 1

**Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою
(рекомендовані значення)**

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

	Система менеджменту якості. Програма навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у сфері психології»	Шифр документа	СМЯ КАІ РП 12.10-01-2025
		Стор. 15 із 16	

Додаток 2

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	03.02	01.09.25	Редченко К.А.		

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ Зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				